

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі
Протокол №2 від 3 вересня 2018 р.

Зав. кафедри

С.В. Волошина

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ
РИЗИКІВ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник:

Роженко О.В.,

доцент кафедри підприємництва
і торгівлі, к.е.н.

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 051 «Економіка»
Семестр (осінній / весняний)	Весняний
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	1
Лекції, годин	17
Практичні / семінарські, годин	17
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	56
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль – формування у студентів – майбутніх фахівців з економіки і управління системи спеціальних знань теорії, методології прийняття господарських рішень в умовах невизначеності.

Завдання: сформувати у студентів розуміння сутності «господарського рішення» та основних етапів прийняття господарських рішень; ознайомити зі сучасними методами в аналізі виробничо-господарської діяльності і за результатами аналізу розробляти обґрунтовані управлінські рішення; розвивати у студентів уміння та навички самостійного обґрунтування господарських рішень з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

Предмет: дослідження механізму управління обґрунтуванням господарських рішень

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень.

Тема 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень.

Тема 3. Якість прийняття господарських рішень

Тема 4. Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.

Тема 5. Процесорні технології прийняття господарських рішень.

Тема 6. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень

Тема 7. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.

Тема 8. Методи аналізу ризиків.

Тема 9. Методи мінімізації ризиків.

Тема 10. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.

Тема 11. Прийняття рішень з використанням теорії ігор.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					
	усього	у тому числі:				
		лекц.	пр./сем.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику						
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень	9	2	1			6
Тема 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень.	8	2	1			5
Тема 3. Якість прийняття господарських рішень	7	1	1			5
Тема 4. Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.	8	2	1			5
Тема 5. Процесорні технології прийняття господарських рішень.	8	2	1			5
Тема 6. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	9	2	2			5
Разом	49	11	7	0	0	31
Змістовий модуль 2. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень щодо їх мінімізації						
Тема 7. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	9	2	2			5
Тема 8. Методи аналізу ризиків.	8	1	2			5
Тема 9. Методи мінімізації ризиків	8	1	2			5
Тема 10. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	8	1	2			5
Тема 11. Прийняття рішень з використанням теорії ігор	8	1	2			5
Разом	41	6	10	0	0	25
Усього годин	90	17	17	0	0	56

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінарське заняття Тема 1-2 Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень Організаційний механізм прийняття господарських рішень	2
3	Семінарське заняття Тема 3-4 Якість прийняття господарських рішень Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності	2
5	Семінарське заняття Тема 5 Процесорні технології прийняття господарських рішень.	1
6	Семінарське заняття Тема 6 Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	2
7	Семінарське заняття Тема 7 Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	2
8	Семінарське заняття Тема 8 Методи аналізу ризиків.	2
9	Семінарське заняття Тема 9 Методи мінімізації ризиків	2
10	Семінарське заняття Тема 10 Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	2
11	Семінарське заняття Тема 10 Прийняття рішень з використанням теорії ігор	2
	Всього	17

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації та її аналіз.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику			
Семінарське заняття Тема 1 Теоретико-методологічні підходи до процесу прийняття	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування

господарських рішень			
Семінарське заняття Тема 2 Організаційний механізм прийняття господарських рішень.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 3 Якість прийняття господарських рішень	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 4 Методи прийняття економічних рішень в умовах невизначеності.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 5 Процесорні технології прийняття господарських рішень.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 6 Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Разом за модулем	31		
Змістовий модуль 2. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень щодо їх мінімізації			
Семінарське заняття Тема 7 Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 8 Методи аналізу ризиків.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 9 Методи мінімізації ризиків	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Семінарське заняття Тема 10 Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення.	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення теоретичних питань 2. Самотестування	Фронтальне й індивідуальне опитування
Разом	25		
Ітого	56		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності												
	Загальні							Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	
1. Знання і розуміння теорії обґрунтування господарських рішень								+				+	
2. Знання і розуміння механізмів управління обґрунтуванням господарських рішень								+					
3. Знання і розуміння змісту та логіки формування стратегій управління обґрунтуванням господарських рішень								+		+			
4. Уміння визначати фактори зовнішнього середовища, які впливають на формування стратегії підприємства, встановлювати взаємозв'язок між конкурентними перевагами та рівнем управління господарськими рішеннями з врахуванням ризиків	+	+					+		+			+	+
5. Володіння методами прийняття і реалізації стратегічних і тактичних рішень щодо реалізації стратегії обґрунтування господарських рішень			+										
6. Уміння реалізовувати загальні і специфічні функції управління підрозділами, які пов'язані з реалізацією стратегії управління господарськими рішеннями з врахуванням ризику						+							
7. Володіння методами оцінки ефективності прийняття господарських рішень	+								+	+	+		
8. Здатність обґрунтовувати доцільність та необхідність формування стратегії управління господарськими рішеннями	+	+										+	
9. Здатність розробляти механізми вдосконалення системи управління господарськими рішеннями з врахуванням ризику		+						+					

8. Форми навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів);

Оцінювання студентів протягом семестру

№ семінарського заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання, письмові опитування	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1		1	0,5			1,5
Тема 2		1	0,5			1,5
Тема 3		1	0,5			1,5
Тема 4		1	0,5	1		2,5
Тема 5		1	0,5	1		2,5
Тема 6		2	1		11	14
Разом змістовий модуль 1	0	7	3,5	2	11	23,5
Тема 7		2	0,5			2,5
Тема 8		2	0,5	1		3,5
Тема 9		2	0,5	1		3,5
Тема 10		2	0,5	1		3,5
Тема 11		2	0,5		11	13,5
Разом змістовий модуль 2	0	10	2,5	3	11	26,5
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
34-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський. – К.: ТОВ«Борисфен», 1996. – 326 с.
2. Клименко С.М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризику / С.М. Клименко, О.С. Дубова. – К.: КНЕУ, 2004. – 272 с.
3. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: навч. посіб. / Н.І. Машина – К.: ЦНЛ, 2003. – 188 с.
4. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. / Т.С. Клебанова, О.В. Мілов, С.В. Мілевський та ін. – Харків.: ХНЕУ, 2010. – 264 с.
5. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. / Л.І. Донець. – К.: ЦУЛ, 2012. – 472 с.
6. Смирнов Э.А. Разработка управленческих решений: учеб. для вузов / Э.А. Смирнов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 271 с.
7. Устенко О.Л. Предпринимательские риски: основы теории, методология оценки и управление / О.Л. Устенко. - К.: Асеусвит, 1996.- 146 с.
8. Шегда А.В. Риски в підприємстві: оцінювання та управління / А.В. Шегда. – К.: Знання, 2008. – 271 с.

Допоміжна

9. Економічний ризик: ігрові моделі: навч. посіб. / В.В. Вітлінський, П.І.Верченко та ін. – К.: КНЕУ, 2002. – 446 с.
10. Єгоренко Д.В. Роль господарських рішень у реалізації місії підприємства / Д.В. Єгоренко // Наукові праці Донецького державного технічного університету: Серія економічна. – Донецьк: ДонНТУ. – Вип. 46. – 2002. – 216 с.
11. Єлейко Я. І. Інвестиції, ризик, прогноз / Я.І. Єлейко, О.І. Єлейко, К.Є. Раєвський. – Львів: Львівський банківський інститут Національного банку України, 2000. – 176 с.
12. Желателев Д.В. Феномен інтуїції, или принятие решений в ситуации неопределенности / Д.В. Желателев // Инновации в образовании. – 2002. – № 5. – С. 90–93.
13. Захарченко В.И. Риск в хозяйственной деятельности: анализ и прогнозирование / В.И. Захарченко // Фондовый рынок. – 2000. – № 23. – С. 12–15.
14. Исаев В.В. Общая теория социально-экономических систем: учеб. пособ. / В.В. Исаев, А.М. Немчин. – СПб.: Изд. дом «Бизнес-пресса», 2002. – 176 с.
15. Івченко І.Ю. Економічні ризики: навч. посіб. / І.Ю. Івченко. – К.: ЦУЛ, 2004. – 304 с.
16. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: навч. посіб. / С.М. Ілляшенко. – К.: ЦНЛ, 2004. – 220 с.
17. Кігель В.Р. Математичні методи прийняття рішень у ефективному підприємстві: монографія / В.Р. Кігель. – К.: ІЕУГП, 1999. – 269 с.
18. Кігель В. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: монографія / В. Кігель. – К.: ЦУЛ, 2003. – 202 с.
19. Клейнер Г.Б. Предприятия в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / С.А. Панов. – М.: Экономикс, 1997. – 288 с.
20. Кондрашихін А.Б. Теорія та практика підприємницького ризику: навч. посіб. / А.Б. Кондрашихін, Т.В. Пепа. – К.: ЦУЛ, 2009. – 224 с.
21. Кучеренко В.Р. Ризики інвестиційних проєктів: навч. посіб. / В.Р. Кучеренко, В.А. Карпов, А.В. Карпов, С.В. Левинський. – Одеса: Атлант, 2011. – 138 с.
22. Лук'янова В.В. Економічний ризик: навч. посіб. / В.В. Лук'янова, Т.В. Головач. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.

Інформаційні ресурси

23. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
24. Державна система розкриття інформації про емітенти цінних паперів [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua/emitants>
25. База даних компаній України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kompass.ua>

26. Портал української промисловості [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.minprom.com.ua>
27. Гірничо-металургійний комплекс України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ugmk.info>
28. База даних металургійної промисловості України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.prometal.com.ua>
29. База даних про акціонерні товариства України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.istock.com.ua>
30. Звіти емітентів цінних паперів України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.tables.finance.com.ua>
31. Звіти емітентів цінних паперів на сайті Державної комісії з цінних паперів і фондовому ринку [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.eds.ssmsc.gov.ua>